

Skandalozna razmišljanja

Nekoliko beleški o građanskom anarhizmu

Venona Q.

2012.

Uvek iznova, u cikličnom ritmu, kolektivistički ili socijalni anarhizam pokazivao se ograničavajućim za neke anarhiste, dok je anarhistički individualizam dobijao na snazi. Sve je počelo negde početkom XX veka, kada su neki veliki anarhistički mislioci počeli da dovode u pitanje razne komunističke dogme. I to se dešava opet: još jednom možemo da vidimo kako se socijalni anarhisti grče u panici, kada nešto prekine njihov lagodni dremež i kada, svesno ili nesvesno, samo jačaju Državu osuđujući svoje neposlušne sestre i braću, u kojima izgleda vide pretnju za upražnjavanje onoga što je jedan drug tako prikladno opisao kao „građanski anarhizam“.

To je zaista užasno stvorenje, taj građanski anarhizam. Ljigavo, kukavičko i despotsko čudovište, sa očima na potiljku, koje uporno pokušava da bude ono što anarhizam verovatno nikada neće postati – poslastica za moderne, potrošačke mase.

Jedan od najvećih kvaliteta onih koji kreću u te nove napade jeste to što nastoje da obnove svest o sebi samima i uzajamno poznavanje, da obnove ličnu snagu, da izvedu radikalni i dramatični raskid sa Društvom, s njegovom nepodnošljivom krletkom društvenih normi i ćorsokakom individualne osećajnosti, u koji te norme vode. Neki *communiquéi* te tendencije su raskošni i poetski do krajnosti, što ne mora biti po svačijem ukusu, ali zato su saopštenja Anarhističke Federacije (UK) čisti davež.¹ To je pravi materijalistički posmrtni marš politike protiv života, patrijarahalnog glasa „političkog razuma“ protiv divljeg, pobunjeničkog duha, političkog protiv – *mene*.

Borci pokušavaju da obnove snagu volje i odbace neuautentično. To može započeti samo iz tvog iskustva, ne iz iskustva ili dogmi nekog drugog, iako svakako podrazumeva odnos s nekolicinom drugova unutar „mase“ ili „radničke klase“. Osim one aktivne, ulične borbe, malo prave borbe se može pronaći u nekoj apstraktnoj gomili ljudi, s kojima nemate nikakve veze. Izgleda neverovatno da bi se mogla postići saglasnost sa onima koji se poistovećuju sa (zvaničnom) anarhističkom Federacijom i da je još besmislenije upuštati se u njenu kritiku. To je kao da kritikujete nastup klovna po standardima ozbiljne drame. Ono što ja ovde vidim kao pitanje jeste isto ono poricanje individualnosti koje nameće i Država – sabijanje jedinstvenih ljudskih bića u nekakvu utilitarnu kategoriju, od strane pedagoga i gospodara, koji individualnost vide kao nešto neukrotivo i opasno, ali koji se zato osećaju savršeno komotno u nekom apstraktnom, ideološkom kavezu.

Taj nedostatak autentičnosti i prilično anahrona politika njihovih „revolucionarnih organizacija“ u celini, nalaze svoj izraz i u gnevu Federacije zbog oružanog napada na italijanskog nuklearnog bosa Roberta Adinolfija,² kao i zbog pisma-bombe poslate na adresu direktora italijanske poreske službe Marka Kukanje (Marco Cuccagna).³ U ovom drugom slučaju, Federacija je neiskreno manipulirala činjenicama, u prostituisanju svoje naročite ideologije, tako što je šefa poreske službe opisala kao „radnika“. To ne samo da je uvreda za inteligenciju svake osobe koja jasno vidi da je meta jedan od onih bosova koji svakodnevno pljačkaju njenu teško zarađenu nadnicu, već je i zagonetno, zato što se Federacija pretvara da je „zabrinuta“ zbog tih meta i izričito tvrdi kako je zbog njih zabrinuta i „radnička klasa“. Ako sam verna sebi, onda mogu da kažem da me nimalo ne brine ako je taj birokratski pljačkaš napadnut, povređen ili ubijen. U stvari, mogu samo da budem srećna zbog toga. I mogu da zamislim kako mnoge ljude takođe nije briga ili da bi čak osetili neko zadovoljstvo, možda i radost, zbog te vesti.

Neka osnova pitanja u vezi sa Federacijom i ne iziskuju odgovore: ko su ti ljudi iz „radničke klase“ o kojima govorite; koliko ljudi koji čine tu „radničku klasu“ lično poznajete; kako znate

¹ <http://libcom.org/library/anarchist-federation-statement-kneecapping-nuclear-executive-informal-anarchist-federation>

² <http://325.nostate.net/?p=5259>

³ <http://325.nostate.net/?p=3668>

da se svi ti ljudi ne slažu sa napadima na kapitalističku infrastrukturu, šefove i poreznike; šta vam daje za pravo da govorite u bilo čije ime osim u svoje; šta imate da kažete o ljudima iz „radničke klase“ koji su se pobunili u Londonu u avgustu 2011 (kao i ranije tokom istorije)? Samo postavljanje ovih pitanja deluje smešno, ali letimičan pogled na pristup Federacije to čini nužnim, kada vidite s kakvom sigurnošću nastupaju.

Mentalni sklop Federacije/ Libcom⁴ nastavlja da se bavi psihometrijskim procenama navodno „terorističke taktike“. U tome, od neprijateljskih medija i Države, pozajmljuju još jednu besmisleni prikazu – bezumnog, nasumičnog, anarho-insurekcionističkog „teroristu“. Još jednom: koliko tih pojedinaca Federacija zaista poznaje i kako Federacija zna da takvi činovi nisu deo mnogo bogatijeg i složenijeg života? Pored toga, što bi trebalo da je očigledno, insurekcionistički metodi su prisutni među nezadovoljnim ljudima širom sveta, mnogo rašireniji i više „organizujući“, a ponekad i mnogo bliži buntovnoj „radničkoj klasi“ od svega što Federacija ima da ponudi. Federacija uglavnom ostaje rečito nema o toj činjenici, zadovoljavajući se time da paternalistički vrti glavom na gnev „radničke klase“, koji bi mogao biti mnogo konstruktivniji, samo kada bi neposlušnici hteli da usvoje mudrost lekara Federacije i progutaju njihove recepte.

U toj tački Federacija pokazuje do koje je mere nemoćna da se oslobodi okova ideologije: tog poricanja složenosti ljudskog bića i njenog zamenjivanja za neku upotrebljivu ideološku kategoriju. Ali, kada pogledamo reakcije Federacije na druge anarhiste, sve postaje mnogo ozbiljnije, zato što ih je često skoro nemoguće razlikovati od reakcija naših neprijatelja. Njihov izbor foruma je Internet. Kratak osvrt ne samo na kritiku tehnologije, već i na to iskustvo, otkriva koliko je destruktivna ta forma bezlične, masovne interakcije, koja nastupa pod maskom humanizma. Federacija osnažuje Državu, time što usvaja retoriku industrijsko-vojno-tehnološkog sistema, kao u nedavnoj osudi anarhističke „terorističke taktike“.

U potrazi za oslobođenjem, individui se mora dopustiti da se izrazi, da sledi sebe. Individua nije uvek nespojiva sa kolektivom, ali nastojanje da se individualni porivi zgnječe u neki kolektivitet ili društvo protiv njene volje potpuno je besmisleno. Individua će se pre ili kasnije pobuniti, zato što masovni kolektivitet skovan na štetu slobodne individue podrazumeva vladavinu pravila i propisa (ma koliko oni bili neformalni ili čak prećutni), koji su po definiciji suprotstavljeni slobodnom življenju, osećanju i misli. Te tendencije su bile u ratu i ranije i zato vredi pročitati eseje Volterin de Kler (Voltairine de Cleyre) na ovu temu, gde kaže kako bi individualni anarhista trebalo da bude slobodan da izrazi svoju pobunu na vlastiti način. Nasilni napadi na gazde i državu mogu otuđiti neke ljude, ali ne sve. Čak i kada bi nam uspelo da se svi, jednom za svagda, lično povežemo sa svakom osobom iz „radničke klase“ i kada bi se sve one složile da zaista jesu „radnička klasa“, da li Federacija zaista misli da će ta masa ljudi imati homogen stav o društvenoj promeni, o uzrocima bede ili o najboljem načinu za oslobođenje (ako se svi slažu da je oslobođenje njihov cilj)? Građanski anarhisti tragaju za svrhovito usmerenom, svesnom, proleterskom klasom, koja više nigde na Zapadu ne postoji kao revolucionarni subjekt, kako ga oni opisuju. Posvetili su se ispraznoj potrazi, koja završava u sterilnosti, usred zaista nekontrolisanih masovnih društvenih sukoba, a da pri tom uglavnom nisu uspeli ni da svoju sopstvenu politiku slede u njenim osnovnim zaključcima.

Razdvajanje ljudi na klase je, na neki način, besmisleno, ako ne počiva na njihovim individualnim stavovima ili akcijama. Letimičan pogled na istoriju američkih urođenika, kao na jedan od primera, pokazuje koliko je banalno i netačno govoriti o „američkom urođeničkom narodu“, u

---

⁴ <http://libcom.org>

jednom homogenom (lošem) dahu: neki od njih bili su urođenički ratnici, koji su borili protiv genocida i asimilacije, dok su se neki urođenici stopili sa američkom Državom i pozivali svoj narod da gomila novac i moć.

Oni među nama koji su dobili etikete insurekcionista, individualista i/ ili nihilista, ne tvrde kako znaju kako će doći do revolucije. Reči novih pobunjenika i oružanih grupa odišu velikom skromnošću. Mogli bismo reći da u ovoj istorijskoj tački, posle svega što je bilo pokušano i posle svega što nije uspelo, treba da priznamo da ne znamo šta je jedino ispravno i šta bi moglo da „upali“. Ljudi su mnogo složeniji od toga, a svet je ogroman.

Destilacija svega u „borbu radničke klase“, čemu je Federacija toliko sklona, veoma je problematična. Radnička klasa, kakva je nekada bila, potpuno je nestala, pri čemu je, kao i demokratija, za mnoge nastala u užasu i lažima. Demokratija se razvila na grbači robovske klase iz drevne Grčke, a Industrijska revolucija je donela uništenje individualnog i stvorila „krdo lišenih svega“, na početku ovog doba koje toliko mrzimo. Takva usmerenost na „radničku klasu“ je kao izbor između različitih oblika tlačenja, gde kažemo kako nam se jedan oblik tlačenja sviđa više nego neki drugi: na početku Industrijske revolucije, ljudi su se očajnički borili da *ne* budu svedeni na „radničku klasu“. Asimilacija zanatlija i seoskog stanovništva u industrijsku radničku klasu bila je krvava; i ako danas, kao što to rade neki anarhisti, pokušavamo da tu klasu postvarimo, posebno sada, kada je mašina toliko napredovala da tradicionalnu radničku klasu pretvara u postindustrijsku klasu potrošača, onda to nije samo problematično već i bizarno. To su samo faze napredovanja mašine, koja melje sve pred sobom, i bilo bi bolje kada bismo odbacili sve te hime-re. To ne znači da sporim da se klasna borba uvek vodila i da se nastavlja, ali radije koristim izraz „društveni rat“ nego „borba radničke klase“, uglavnom zato što taj pojam uključuje više pojedina i njihove izbore, uključujući i one pojedince koji sebe vide kao deo tradicionalne radničke klase. Klasa, kao koncept i društvena spona, vremenom je postala sve mutnija. Ljudi se mogu mnogo grublje podeliti – ako je to neophodno – na bogate i siromašne, na uključene i isključene, na kritičke i nekritičke prema Državi i civilizaciji.

Odricanje od individualne autonomije, od ličnog uvažavanja i ličnih odnosa vodi u otuđenje i nemoć. Vlast sablasne mase nad individuumom ne postiže ništa drugo osim što pomaže projekat Države i kapitalizma, tako što s njima slaže u tome da je individualno ljudsko biće samo ekonomska jedinica ili široka i bezlična agregacija ekonomskih jedinica. Da li zaista želimo da tako definišemo ljudska bića i da li anarhisti zaista misle da je takva perspektiva oslobađajuća? Negiranje uloge individualnog delovanja u korist nekog mutnog koncepta „klasne borbe“ od juče, opasna je fikcija. Naravno, pošto i Država nastoji da uništi slobodnu volju i značaj individualnog, u tome ne može biti ničeg revolucionarnog, osim u autokratskom über-političkom smislu, koji nalaže potčinjavanje državnom aparatu – u oba slučaja, ono što se odbacuje su osnaženi pojedinci ili grupe srodnih pojedinaca, koji žele slobodu. Uloga anarhista se ne sastoji u tome da jednu tiraniju – demokratsku, monarhističku, kolektivističku – ili bilo koji drugi oblik vladavine zamene nekim drugim.

Šta treba da znači to „izdavanje saopštenja“ koja osuđuju postupke i stavove drugih osoba koje sebe smatraju anarhistima? To je igranje političke igre „dobrih“ i „loših“ anarhista u medijima i pred represivnom mašinom policije. To je podrivanje samog značenja pojma „anarhija“: složene i promenljive mreže načela, praksi i odnosa, koja stremi oslobođenju, koje, opet, nije neki uniformni oblik postojanja, kao što nije ni Država.

Povrh svega, sama činjenica da Federacija oseća potrebu da izdaje saopštenja protiv postupaka drugih anarhista, sigurno im pokazuje do koje je mere njihov projekat osuđen na propast. Posle

svega, poručujem Anarhističkoj Federaciji i njenim sledbenicima: ne slažem se s vama, ne želim svet kakvim ga vi vidite. Poručujem vam da nisam usamljena u tome što nalazim da su vaši stavovi i perspektive suprotni mojoj sopstvenoj pobuni i mom ličnom shvatanju oslobođenja, koji počivaju na mom shvatanju i doživljaju tiranije Države. I pošto vaš projekat zavisi od apsolutne saglasnosti mase, u kojoj se i sama nalazim, i pošto se na osnovu debata i stavova Federacije može reći da je ono čemu težite nekakvo masovno anarhističko društvo, onda vam poručujem da želim oslobođenje ne samo od Države već i od Društva i od vas. I zato vas pitam: šta ćete uraditi sa mnom?

Počela sam da pišem ovaj članak u osnovi zato da bih ohrabrila one među nama koji sebe smatraju anarhistima da prestanu sa uzajamnim osudama i da prihvate da niko od nas u stvari nema „odgovor“. Ipak, završavam ga sa osećanjem da neki od „nas“ znaju tako malo o tome šta znači biti slobodan u srcu, mislima i delovanju, ali i tako malo o tome šta zaista znače klasna solidarnost i borba. Mogu lako da zamislim to anarhističko društvo, koje Anarhistička Federacija proglašava za svoj cilj, kao puno raznih oblika represije i zatvora, isto koliko i ovo. Ili bi tako moglo biti, ako oni koji nam nameću svoja bezlična društva, ne shvate svoju uzaludnost.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Venona Q.
Skandalozna razmišljanja
Nekoliko beleški o građanskom anarhizmu
2012.

Venona Q., *Scandalous thoughts: a few notes on civil anarchism*, 24. 05. 2012,
<http://325.nostate.net/?p=5371>
Preveo Aleksa Golijanin, 2012.

anarhisticka-biblioteka.net